

HPV-vastane vaktsineerimine

Patsiendi infomaterjal

Inimese papilloomiviirus (HPV) on sageli esinev viirus, mis võib põhjustada emakakaelavähki ja suguelundite tüükaid (teravaid kondüloome). Püsiv nakatumine teatud HPV-tüübiga võib viia emakakaelavähi tekkeni. HPV võib põhjustada vähki ka häbeme, kubeme, tupe ja päraku piirkonnas, kuigi nende piirkondade vähki esineb harvemini kui emakakaelavähki. HPVga võivad nakatuda nii naised kui ka mehed.

HPV vastu on võimalik vaktsineerida. Vaktsineerimine ei välista emakakaelavähki haigestumise võimalust, kuid vähendab oluliselt haigestumise riski.

HPV levib nahk-naha kontaktiga, sealhulgas seksuaalvahekorra, oraalseksi, anaalseksi või muu kontaktiga suguelundite piirkonnas. 75–80% seksuaalselt aktiivsetest täiskasvanutest nakatub oma elu jooksul HPVga. Enamik naistest ja meestest nakatub HPV-infektsiooni esimest korda 15. ja 25. eluaasta vahel. Enamikul juhtudel ei põhjusta HPV-infektsioon sümptomeid ja nakkus kaob kahe aasta jooksul ilma ravita. 10–20%-l naistest nakkus püsib ning sellises olukorras on suurem võimalus, et tekivad emakakaela rakumuutused ehk düsplaasiad ning haigestutakse emakakaelavähki. Seetõttu on emakakaela düsplaasiate puhul oluline käia regulaarselt naistearsti juures kontrollil.

Olemas on üle 100 HPV-tüübi, umbes 15 nendest põhjustavad emakakaelavähki.

HPV-tüübid 6 ja 11 põhjustavad umbes 90% suguelundite tüügastest. Need tüübid on madala riskiga, sest nad ei põhjusta emakakaelavähki.

HPV-tüübid 16 ja 18 on kõrge riskiga tüübid, põhjustades enamuse (ligikaudu 70%) emakakaelavähi juhtudest. HPV tüübid 31, 33, 45, 52 ja 58 on samuti kõrge riskiga tüübid, põhjustades 19% emakakaelavähkidest.

Saadaval on kolm HPV-vaktsiini, mis kaitsevad erinevate HPV-tüüpide vastu:

- Gardasil 9 aitab vältida nakatumist üheksa HPV-tüübiga (HPV 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52 ja 58).
- Silgard aitab vältida nakatumist nelja HPV-tüübiga (HPV 6, 11, 16 ja 18).
- Cervarix aitab vältida nakatumist HPV-tüübiga 16 ja 18.

Vaktsineerimine koosneb kolmest doosist, mis tuleb manustada 6 kuu jooksul. Igal manustamisel tehakse süste lihasesse. Vaktsineerimise alustamiseks ei ole vajalik günekoloogiline läbivaatus ega emakakaelavähi sõeluuring (PAP-analüüs). Sõeluuringuga soovitatakse alustada 21. eluaastast.

Naistele on lubatud kõik saadavalolevad vaktsiinid. Mehi ja poisse vaktsineeritakse Silgardi ja Gardasil 9-ga. Tüdrukuid ja poisse võib vaktsineerida alates 9. eluaastast. Vaktsiin on tõhusam, kui vaktsineerimisega alustada enne suguelu algust.

HPV-vastane vaktsineerimine võib põhjustada kerget punetust, hellust või turset süstekoha piirkonnas. Teadaolevalt ei ole HPV-vastastel vaktsiinidel pikaajalisi kõrvalmõjusid. Vaktsineerida ei soovitata raseduse ajal, kuna ohutus lootele ei ole tõestatud.

Kuna ükski vaktsiin ei ole 100% tõhus ega kaitse kõikide HPV tüüpide ega vaktsineerimise ajal olemasolevate HPV-infektsioonide eest, on jätkuvalt oluline tavapärane emakakaela sõeluuring, kus tehakse PAP-analüüs. HPV-vastased vaktsiinid ei kaitse teiste sugulisel teel levivate infektsioonide eest. Vaktsiin ei ravi olemasolevat HPV-infektsiooni või HPVst tingitud rakumuutusi emakakaelal.

ITK759

Käesoleva infomaterjali on
koostöölaskanud naistekliinik
01.01.2020.